

АНАЛІЗ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ ПОШКОДЖЕНОГО МАЙНА. ДОСВІД КОЧУБЕЇВСЬКОЇ ТА ЧОРНОБАЇВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХЕРСОНЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

РЕГІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

2025

Резюме аналізу:

Аналіз здійснено на базі громадської приймальні Української Гельсінської спілки з прав людини у м. Херсон з метою відображення стану права на житло у Кочубеївській та Чорнобаївській громадах Херсонської області.

Документ фокусується на аналізі державних, місцевих та інших програм відновлення житла у досліджуваних громадах і демонструє практики організації надання допомоги населенню органами місцевої влади від громадських організацій, благодійних фондів, а також доступність інформації для мешканців щодо використання можливостей державних і місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I. Аналіз законодавства України у сфері відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна	5
Розділ II. Кочубеївська територіальна громада Бериславського району Херсонської області	9
2.1. Загальна інформація про громаду	9
2.2. Аналіз державних програм відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України	9
2.3. Аналіз місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла	10
2.4. Аналіз впровадження гуманітарних програм відновлення житла в громаді	11
2.5. Публічність і прозорість заходів з впровадження державних та місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла. Доступність інформації для мешканців	13
Висновки	15
Рекомендації	15
Розділ III. Чорнобаївська територіальна громада Херсонського району Херсонської області	17
3.1. Загальна інформація про громаду	17
3.2. Аналіз державних програм відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України	17
3.3. Аналіз місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла	20
3.4. Аналіз впровадження гуманітарних програм відновлення житла в громаді	21
3.5. Публічність і прозорість заходів з впровадження державних та місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла. Доступність інформації для мешканців	23
Висновки	25
Рекомендації	26

Вступ

24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала повномасштабні бойові дії майже на всій території України. Війна раптово й нещадно захопила нашу країну. Крім багатьох інших проблем, які вона принесла, однією з надзвичайно важливих постала проблема нерухомого житлового майна, знищеного чи пошкодженого внаслідок бойових дій: тисячі українців лишилися без житла ще в перші місяці повномасштабного вторгнення і число таких громадян зростає з кожним днем війни.

Саме тому держава створила нормативне підґрунтя для відновлення пошкодженого майна у вигляді державних та місцевих програм – це надає громадянам більше можливостей отримати компенсацію за завдані їм збитки.

Щоденне збільшення кількості зруйнованого та пошкодженого майна вимагає від влади пошуку способів розв’язання цього питання, що полягає не лише у дотриманні державних програм, спрямованих на відновлення пошкодженого житла та компенсацію за зруйноване, а й впровадження місцевих програм, які б забезпечили швидке реагування на нагальні потреби мешканців громад.

Окрім того, вагоме значення у процесах відновлення майна, зокрема житла, для жителів Херсонщини мала діяльність громадських організацій, благодійних фондів та інших, які надавали підтримку в межах різних гуманітарних програм.

Враховуючи актуальність цього питання, громадська приймальня Громадської спілки «Українська Гельсінська спілка з прав людини» у Херсоні дослідила питання впровадження програм відновлення пошкодженого майна та отримання компенсації за зруйноване майно у двох громадах Херсонщини.

Мета аналізу полягає в тому, щоб оцінити стан впровадження програм відновлення пошкодженого майна в Кочубеївській територіальній громаді Бериславського району та Чорнобаївській територіальній громаді Херсонського району Херсонської області, а також привернути увагу органів влади до виявлених проблем, якнайбільше сприяти поліпшенню їхньої діяльності відновлення пошкодженого житла.

Базуючись на актах національного законодавства, визначено такі пріоритетні напрями аналізу:

- створення організаційних умов для впровадження державних програм;
- прийняття місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла;
- впровадження гуманітарних програм;
- доступність для мешканців інформації щодо використання можливостей державних і місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла;
- публічність і прозорість заходів з упровадження державних та місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілу житла.

Під час проведення аналізу застосовано такі **методи** збору інформації:

- аналіз нормативно-правових актів, зокрема місцевих програмам;
- аналіз публічної інформації на офіційних вебресурсах органів влади;
- отримання даних через запит на інформацію;
- аналіз публікацій у ЗМІ та соціальних мережах.

Територія, обрана для проведення аналізу:

Кочубеївська та Чорнобаївська громади Херсонської області

Строк проведення аналізу: 1 жовтня – 15 грудня 2024 року

Розділ І. Аналіз законодавства України у сфері відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна

З огляду на складні реалії життя українців з початком повномасштабного вторгнення влада була змушена якнайшвидше реагувати на нові проблеми громадян, які перед ними постали. Враховуючи, що велика кількість людей лишилася без даху над головою, 23 лютого 2023 року прийнято **Закон України № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» (далі за текстом – Закон).**¹ Передусім у Законі визначено необхідність створення комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна. Обов'язок створення комісії покладено на виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, військову адміністрацію населеного пункту або військово-цивільну адміністрацію населеного пункту (ст. 3 Закону).

Також у Законі чітко регламентовано коло осіб, які мають право на отримання компенсації та порядок подання відповідної заяви про надання компенсації за знищений чи пошкоджений об'єкт нерухомого майна.

Зокрема виплату компенсацій Закон поділяє на дві групи:

- компенсація за знищені об'єкти нерухомого майна (ст. 4 – 9 Закону); для отримання допомоги визначено такі умови, якщо житло:
 - зруйноване через бойові дії після 24 лютого 2022 року (після набрання чинності Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022²);
 - розміщене на території, що не була окупована до 24 лютого 2022 року (наразі послуга доступна власникам житла на неокупованій території, де не ведуться активні бойові дії. Згодом компенсація стане доступною для всіх);
 - не підлягає відновленню (визнане непридатним для життя після оцінки комісії, тобто знищене повністю, проведення ремонту неможливе);
 - належить власникові (заяву може подати людина, яка має право власності на житло).

Програма компенсації здійснюється у два етапи. Перший — отримання сертифіката на придбання нової домівки, другий — грошові виплати на самостійну відбудову;

- компенсація за пошкоджені об'єкти нерухомого майна (ст. 10 Закону). Умовами для отримання допомоги у відновленні пошкодженого житла є:
 - пошкодження через бойові дії після 24 лютого 2022 (після набрання чинності Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022);

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#n65>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

- розміщення на неокупованій території, де не ведуться активні бойові дії (відповідно до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих, затверджених Мінреінтеграції);
- житло підлягає відновленню (за результатами оцінки комісії було визнано таким, яке можливо відновити);
- житло не було відремонтоване самостійно (допомога доступна, якщо власник іще не зробив ремонту за власний рахунок).

Кошти можна витратити на придбання будівельних матеріалів і замовлення ремонтних послуг.

Окремі аспекти діяльності органів влади, що стосуються зруйнованого та пошкодженого майна, містяться в підзаконних нормативно-правових актах, це зокрема:

«Порядок виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд», затверджений постановою Кабінету Міністрів України №473 від 19 квітня 2022 р.³

Цей нормативно-правовий акт визначає механізм оперативного реагування виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, військових адміністрацій, центральних органів виконавчої влади, органів управління та сил цивільного захисту, спрямований на ліквідацію наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд на території України. Невідкладні роботи здійснюються з метою усунення небезпечних наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель і споруд, об'єктів незавершеного будівництва (далі – пошкоджені об'єкти), запобігання загибелі людей, зменшення обсягів можливих матеріальних втрат.

«Порядок надання компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги “єВідновлення” затверджений постановою Кабінету Міністрів України №381 від 21 квітня 2023 р.⁴ (далі за текстом – Порядок).

У відповідності до п. 7 Порядку для розгляду питання надання компенсації виконавчими органами сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, військовими адміністраціями населеного пункту або військово-цивільними адміністраціями населеного пункту (далі – уповноважений орган) утворюється комісія з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (далі – комісія). До складу комісії входять представники від уповноваженого органу та громадськості. Кількість представників від громадськості не може бути меншою однієї третини загального складу комісії.

Отже, на місцеві органи влади покладено провідну роль у впровадженні державної програми відновлення пошкодженого майна на місцях, за якою власники пошкодженого житла можуть отримати відповідну компенсацію. За цих обставин дуже важливою є взаємодія органів місцевої влади з населенням, а також відкритість і прозорість їхньої діяльності.

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-2022-%D0%BF#Text>

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2023-%D0%BF#n8>

«Порядок надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна», затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 600 від 30 травня 2023 р.⁵, визначає механізм надання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна через перерахування грошових коштів на поточний рахунок отримувача компенсації зі спеціальним режимом використання для будівництва будинку садибного типу, садового або дачного будинку чи фінансування придбання об'єкта житлової нерухомості (у тому числі інвестування/фінансування його будівництва), земельної ділянки, на якій розташовано такий об'єкт, частки у праві власності на таке майно з використанням житлового сертифіката. Цей законодавчий акт регламентує порядок приєднання отримувача компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна до договору про відступлення державі/територіальній громаді права вимоги до Російської Федерації щодо відшкодування збитків за знищений об'єкт нерухомого майна, завданих внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

«Примірне положення про комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. №516⁶, визначає діяльність комісії, що спрямована на забезпечення державної програми відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій.

Основними завданнями комісії є:

- 1) розгляд заяв про надання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна (далі — заява);
- 2) надання отримувачам компенсації консультацій та вичерпної інформації з питань отримання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна;
- 3) встановлення наявності/відсутності підстав для отримання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна шляхом перевірки наявних документів та/або інформації щодо: обсягу відомостей, які додані до заяви та перелік яких встановлений [Законом](#); права власності на об'єкт нерухомого майна (у разі його відсутності в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно); права на спадщину на знищений об'єкт нерухомого майна (у разі необхідності); наявності/відсутності заперечень інших співвласників щодо отримання компенсації одним із співвласників (у разі подання заяви одним із співвласників); наявності/відсутності пріоритетного права на отримання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна, визначеного [Законом](#); наявності договорів, інших визначених [Законом](#) документів, які стосуються знищеного об'єкта будівництва; перевірки матеріалів фото- і відеофіксації знищеного об'єкта нерухомого майна;
- 4) забезпечення проведення обстеження об'єкта незавершеного будівництва або знищеного об'єкта нерухомого майна (крім випадків проведення обстеження до розгляду заяви), зокрема з метою встановлення факту проведення ремонтних робіт за рахунок інших джерел фінансування;
- 5) надання отримувачам компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна (у разі подання відповідного звернення) допомоги в поновленні або отриманні документів, які не додано до заяви внаслідок їх втрати або у зв'язку з необхідністю встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- 6) забезпечення підготовки рішень комісії для їх затвердження уповноваженим органом;

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2023-%D0%BF#n17>

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/516-2023-%D0%BF#Text>

7) виготовлення за допомогою Реєстру та надіслання заявнику житлового сертифіката в електронній та/або паперовій формі (у разі прийняття рішення про надання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна).

Важливу роль у відбудові Херсонщини відіграв гуманітарний **проект за Президентською ініціативою «Пліч-о-пліч»**, створений після деокупації Херсонщини з метою відновлення пошкоджених будинків.

«Пліч-о-пліч» – це частина проекту ініціативи We Build Ukraine. Мета We Build Ukraine – об'єднати всіх міжнародних партнерів, які долучені або планують доєднатися до відновлення України^{7 8}.

12 областей України взяли патронат над окремими громадами Херсонщини та допомагали людям відновити їхнє житло. Регіони самостійно виділяли ресурси, своїх спеціалістів і протягом літа й осені 2023 року працювали, щоб понад тисяча сімей з Херсонщини змогли пережити зиму в нормальних умовах.⁹ Робота з відновлення житла за цією програмою триває й дотепер.

«Пліч-о-пліч» – це проект відновлення на рівні громада – громаді або регіон – регіону. Фінансування відновлення населених пунктів Херсонщини в межах програми здійснюється за рахунок обласних і місцевих бюджетів, кошти державного бюджету не залучаються.

⁷ <https://www.webuildukrainefund.org/uk>

⁸ <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-plich-o-plich-vidbudova-khersonshchyny/32517018.html>

⁹ <https://www.president.gov.ua/news/u-2024-roci-plich-o-plich-stane-novim-identifikatorom-ukrayi-89273>

Розділ II. Кочубеївська територіальна громада Бериславського району Херсонської області

2.1. Загальна інформація про громаду

Кочубеївська територіальна громада є найменшою в Херсонській області. Площа Кочубеївської територіальної громади становить 206.1 км².¹⁰ До складу громади входять 14 населених пунктів: [село Заградівка](#), [село Кам'янка](#), [село Кочубеївка – адміністративний центр](#), [село Краснівка](#), [село Микільське](#), [село Наталине](#), [село Нова Шестірна](#), [село Новобратське](#), [село Орлове](#), [село Пригір'я](#), село Розівка, село Рівнопілля, село Свободне, село Світлівка.

До початку війни чисельність населення громади становила 2898 осіб. Повномасштабне вторгнення російських військ змусило людей шукати безпечні місця для проживання. Тому станом на 1 червня 2024 року в громаді залишилося 1804 особи (з них 320 дітей, майже 200 – шкільного віку).¹¹

Росіяни окупували Кочубеївську громаду ввечері 10 березня 2022 року. Першим узяли село Наталине, потім — Орлове.

28 березня 2022 року війська ЗСУ повністю звільнили Кочубеївську територіальну громаду від російських військових. Населення почало оговтуватись від шоку окупації, але почалися масовані обстріли цивільної інфраструктури. Перед місцевою владою постало нове завдання: допомогти мешканцям у відновленні житла.

2.2. Аналіз державних програм відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

З метою негайного реагування на потреби мешканців після деокупації населених пунктів та початку масштабних обстрілів громади місцевими органами влади було створено:

- комісію з обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок військових дій, яка у своїй діяльності керувалася «Методикою обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів», затвердженою Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28 квітня 2022 року №65¹²;
- комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна, одним з основних завдань якої є розгляд заяв про надання компенсації за знищений об'єкт нерухомого майна.

Відповідальним підрозділом за здійснення фіксації та оцінки завданих збитків у громаді визначено сектор житлово-комунального господарства, будівництва комунальної власності та розвитку територій.

¹⁰ <https://decentralization.ua/en/newgromada/4715>

¹¹ <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3884361-deokupovana-kocubeivska-gromada-knigi-srapnel-i-vudka.html>

¹² <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0065914-22#Text>

Відповідно до листа Кочубеївської сільської військової адміністрації Бериславського району Херсонської області від 07.11.2024 року №1061/02-03, за період із 10.05.2023 по 01.11.2024 з питань отримання компенсації **на відновлення зруйнованого та пошкодженого житла звернулося 254 громадяни.**

За вказаний період **задоволено 104 заяви в межах програми «Відновлення», прийнято 6 рішень про надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна.**

Фінансування відновлення зруйнованого та пошкодженого житла в межах програми «Відновлення» проводилося за рахунок державних коштів.

Крім того, за вказаний період **відмовлено у задоволенні 13 заяв про отримання компенсації на відновлення зруйнованого та пошкодженого житла** (прийнято рішення про відмову в наданні компенсації).

Рішень про відмову в наданні компенсації за знищені об'єкти не приймалося.

У ході аналізу виявлено, що громада обробила половину заяв про надання компенсації, інформації про розгляд решти не надала. Це свідчить про нагальність потреби у відновленні житла, – люди очікують на розгляд своїх заяв, а також про необхідність активізації діяльності комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна.

Фото 1. Зруйнований російськими військами житловий будинок у с. Заградівка, Кочубеївська громада. Фото з власного архіву приймальні УГСПЛ у м. Херсон

2.3. Аналіз місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла

Важливу роль у забезпеченні належного невідкладного реагування на запити мешканців громади, житло яких пошкоджено внаслідок обстрілів російських військ, виконують місцеві органи влади, що взаємодіють безпосередньо у громаді та поінформовані про її потреби. Для цього у громадах розроблені та реалізуються відповідні місцеві програми та заходи, що дозволяють мешканцям отримати необхідну допомогу.

У межах цього аналізу громадська приймальня Громадської спілки «Українська Гельсінська спілка з прав людини» у м. Херсон звернулася до Кочубеївської сільської військової адміністрації із запитом надати інформацію щодо місцевих програм відновлення житла, зокрема: *чи прийнято у Кочубеївській територіальній громаді місцеві програми відновлення пошкоджених об'єктів нерухомого майна та чи було створено фонди з метою надання компенсації і відновлення пошкоджених/знищених (зруйнованих) об'єктів нерухомого майна? Якщо так, то зазначити, які саме програми*

та які роботи чи матеріали на відновлення зруйнованого і пошкодженого житла фінансуються з місцевого бюджету.

У відповідь Кочубеївська територіальна громада проінформувала про прийняття місцевої програми ліквідації наслідків збройної агресії РФ на території громади. Утім, на офіційному сайті Кочубеївської територіальної громади і на відповідні запити в мережі інтернет жодних відомостей про прийняття чи дію такої місцевої програми не виявлено.

Також адміністрація громади повідомила, що за період із 10.05.2023 по 01.11.2024 коштів із місцевого бюджету на організацію роботи з відновлення пошкодженого житла не витрачено.

Зважаючи на відсутність індикаторів функціонування місцевої програми у громаді, Херсонська приймальня УГСПЛ направила повторний запит із проханням пояснити ситуацію. Однак станом на момент підготовки цього аналізу відповіді не надійшло – це свідчить про формальний підхід адміністрації громади до реалізації місцевої програми відновлення житла. Тому питання наявності такої програми тільки на папері залишається відкритим.

*Фото 2.
Зруйнований
внаслідок бойових
дій російських військ
житловий будинок у
с. Орлове,
Кочубеївська
громада.
Фото з власного
архіву приймальні
УГСПЛ у м. Херсоні*

2.4 Аналіз впровадження гуманітарних програм відновлення житла в громаді

Кочубеївська громада стала першою громадою на Херсонщині, яку звільнили Збройні Сили України в той час, коли решта Правобережжя Херсонської області ще перебувало в окупації. Державні та місцеві програми відновлення житла ще не діяли, тож люди почали відбудовувати житло за власний рахунок, а також активно використовуючи допомогу благодійних організацій та волонтерів.

Благодійні організації надавали так звані ремонтні набори екстреного реагування, щоб люди могли накрити дахи та позабивати вікна.

Крім того, було організовано надання населенню будівельних матеріалів. Наприклад, згідно з оголошенням, розміщеним 22.12.2022 року на офіційному сайті Кочубеївської територіальної громади, **Гуманітарний центр "Проліска" від УВКБ ООН доставив у громаду чергову партію будівельних наборів** у кількості 100 одиниць (до набору ввійшли: лист ОСВ, дошки, рейки, тарпаулін, плівка, скотч, піна монтажна, цвяхи, саморізи).¹³

Фото 3-4. Надання допомоги постраждалим через російські обстріли у Кочубеївській територіальній громаді від Гуманітарного центру "Проліска" від УВКБ ООН.

Джерело: [офіційний сайт Кочубеївської територіальної громади](https://kochubeivska-gromada.ov.ua/news/1671692814/)

Розглядаючи впровадження у громаді гуманітарних програм, окрему увагу слід приділити роботі програми за Президентською ініціативою «Пліч-о-пліч».

Відповідно до інформації, наданої Кочубеївською сільською військовою адміністрацією Бериславського району Херсонської області, **в межах Президентської програми «Пліч-о-пліч» задоволено 198 заяв про отримання компенсації на відновлення зруйнованого та пошкодженого житла. Допомога надавалася будівельними матеріалами від громад Рівненської області.**

У 2023 році волонтерські бригади з Рівненщини допомагали людям у відновленні пошкодженого житла (особам похилого віку, самотнім матерям, людям з інвалідністю і всім, у кого було пошкоджено житловий будинок). Таким чином було відновлено 198 будинків – відремонтовано дах, замінено вікна та двері.

Волонтери з Рівненської області відновлювали зруйновані ворогом будинки у селах Заградівка, Кочубеївка та Орлове. Основні роботи, які виконувалися на житлових об'єктах – ремонт чи повна заміна дахів, застелення та заміна вікон, ремонт фасадів. Загальна сума перерахованих коштів від Рівненської області на виконання відновлювальних робіт у Кочубеївській громаді становить 8 350 000 грн.¹⁴

¹³ <https://kochubeivska-gromada.ov.ua/news/1671692814/>

¹⁴ <https://beryslav.rayon.in.ua/news/641757-ochilnik-rivnenshchini-povidomiv-pro-zavershennya-pershoi-khvili-vidnovlennya-budinkiv-khersonshchini>

Фотоколаж 5.

[Відновлення будівельниками з Рівненщини зруйнованого внаслідок російських обстрілів житла в Кочубеївській територіальній громаді в межах програми «Пліч-о-пліч»](#)

2.5. Публічність і прозорість заходів з впровадження державних та місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла. Доступність інформації для мешканців

У процесі аналізу окремо розглядалися питання: 1) оприлюднення органами місцевого самоврядування інформації про державні та місцеві програми відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла на офіційних ресурсах; 2) легкість пошуку такої інформації; 3) доступність інформації про заходи, які проводяться у громаді в інтересах представників цільової аудиторії.

Відповідно до Додатку 1, інформування жителів громади про доступні для них механізми відновлення пошкодженого чи зруйнованого майна здійснюється за допомогою соціальних мереж, мобільного зв'язку, а також через старост і спеціалістів зі зв'язків із громадськістю особисто.

Утім, на офіційному сайті Кочубеївської громади не знайдено інформації, яка сприяла б власникам зруйнованого чи пошкодженого внаслідок військових дій РФ житла в реалізації свого права на отримання компенсації для відновлення об'єктів нерухомого майна. Також не виявлено комплексної інформації про чинні місцеві, гуманітарні програми чи відомостей про механізми доступу до державної програми «єВідновлення». У зв'язку з цим у жителів можуть виникати складнощі з розумінням процедур компенсації.

Фото 6. Зруйнований внаслідок бойових дій російських військ житловий будинок у с. Кочубеївка, Кочубеївська громада. Фото з власного архіву приймальні УГСПЛ у м. Херсон

Важливою частиною роботи місцевої влади, а також інструментом доступу до інформації та підвищення рівня довіри громадян до органів влади є **публічне звітування**.

У відповідності до п. 5 «Примірного положення про комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. №516, - **інформація про місцезнаходження комісії, її персональний склад, порядок роботи та інформація за результатами засідань комісії (кількість розглянутих заяв, прийнятих комісією рішень тощо) розміщуються на веб-сайті уповноваженого органу (за наявності).**

Дані щодо результатів роботи комісії, а саме: кількості звернень, обсягу наданих компенсацій з використанням електронної публічної послуги «eВідновлення», кількості рішень комісії про відмову в наданні компенсації та її причини – на сайті громади не висвітлюються. Так само відсутня інформація про місцезнаходження комісії, персональний склад та порядок її роботи.

Висновки

Місцеві органи влади Кочубеївської територіальної громади докладають зусиль для забезпечення громадян, житло яких зруйноване чи пошкоджене внаслідок російської агресії, першочерговою допомогою, а також сприяють в отриманні постраждалими компенсації від держави.

Від початку масованих атак російськими військами населених пунктів громади влада організувала здійснення необхідних заходів для забезпечення постраждалих громадян будівельними наборами, вжила необхідних заходів для повного обстеження будівель і споруд, пошкоджених унаслідок військових дій.

У громаді створено комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна, діяльність якої спрямована саме на забезпечення державної програми відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій. Утім, статистика розгляду заяв у межах «єВідновлення» свідчить про повільний темп розгляду заяв у комісії. Імовірною причиною затримки розгляду заяв також може бути факт, який унеможлиблює складання комісією відповідного акту: більшість жителів громади-власників пошкодженого та зруйнованого майна – виїхали, зокрема за кордон.

Організовано роботу з упровадження в громаді гуманітарних програм.

Водночас виявлено певні недоліки в роботі місцевої влади у цій сфері. Зокрема у громаді не вживаються заходи для повноцінного прийняття і реалізації місцевих програм відновлення. Такі програми є ресурсом миттєвого реагування на пошкодження житла у громаді і передусім необхідні в холодні пори року (оформлення у разі потреби матеріальної допомоги чи заміна вибитих вікон або дверей тощо).

За результатами аналізу виявлено проблему неефективного поширення інформації про наявні у громаді програми відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, а також відсутності публічного звітування щодо впровадження державних і місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла.

Рекомендації

На основі аналізу чинного законодавства та стану впровадження у Кочубеївській сільській територіальній громаді програм відновлення пошкодженого житла сформовані рекомендації для *органів місцевого самоврядування*:

- сприяти активізації роботи комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, щодо розгляду заяв за програмою «єВідновлення»;
- організувати періодичне інформування про наявні програми відновлення житла у громаді на офіційних веб-ресурсах громади. Розмістити на сайті громади вичерпну інформацію з алгоритмом дій для отримання допомоги в межах програми «єВідновлення» щодо: 1) надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України; 2) порядку подання заявки на отримання допомоги за

державною програмою «ЄВідновлення», пакету документів, необхідних для отримання компенсації. Поширювати інформацію, вже підготовлену центральним органом виконавчої влади;

- активізувати роботу зі створення місцевих програм невідкладного реагування на потреби мешканців громади, житло яких пошкоджене внаслідок обстрілів російськими військами;
- організувати публічне звітування комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України про її місцезнаходження, персональний склад, порядок роботи, а також щодо кількості звернень, обсяг наданих компенсацій з використанням електронної публічної послуги «ЄВідновлення», кількості рішень комісії про відмову в наданні компенсації та їх причини.

Розділ III. ЧОРНОБАЇВСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ХЕРСОНСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Загальна інформація про громаду

Чорнобаївська територіальна громада складається з 10 населених пунктів: село Барвінок, село Благодатне, село Зелений Гай, село Киселівка, село Клапая, село Копані, село Крутий Яр, село Посад-Покровське, село Солдатське, село Чорнобаївка – адміністративний центр.

Площа територіальної громади: 241.9 км².

Чисельність наявного населення станом на 01.01.2021 – 15044 тис. осіб.¹⁵

На території ради діють місцеві і державні програми відновлення житла. У відповідь на запит до Чорнобаївської сільської військової адміністрації надано інформацію щодо основних аспектів реалізації цих програм на території громади.

Відповідно до Програми соціально-економічного та культурного розвитку Чорнобаївської сільської ради на 2024 рік, затвердженої наказом Чорнобаївської сільської військової адміністрації від 18.12.2023 року за № 963 (далі за текстом – Програма розвитку), станом на 01.12.2023 року в громаді Чорнобаївської сільської ради проживало 7262 особи.¹⁶

Активні бойові дії у громаді почалися з повномасштабним російським вторгненням, що стало причиною руйнування великої кількості будинків.

Згідно з п. 2.5 Порядку розвитку, станом на 10.12.2023 року 45% житлових будинків приватного сектору пошкоджено та знищено внаслідок бойових дій. Враховуючи викладене, одним із пріоритетних завдань сільської ради визначено відновлення житлових будинків, придбання будівельних матеріалів та надання їх мешканцям громади, чие майно пошкоджено внаслідок обстрілів та пожеж.

Зокрема розділом IV Порядку розвитку передбачено, що фінансування програми здійснюється за рахунок місцевого бюджету з огляду на фінансові можливості, а також інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством України.

Проте є низка об'єктивних причин, які перешкоджають мешканцям скористатися чинними програмами. Зокрема станом на 08.12.2024 року **Чорнобаївська сільська територіальна громада міститься в переліку територій, де ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих Російською Федерацією, що значно ускладнює проведення робіт з відновлення пошкодженого майна.**¹⁷

3.2. Аналіз державних програм відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

14 грудня 2022 року наказом №14 Чорнобаївської військової адміністрації Херсонського району створено комісію з обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок військових дій, спричинених збройною агресією Російської Федерації. До складу

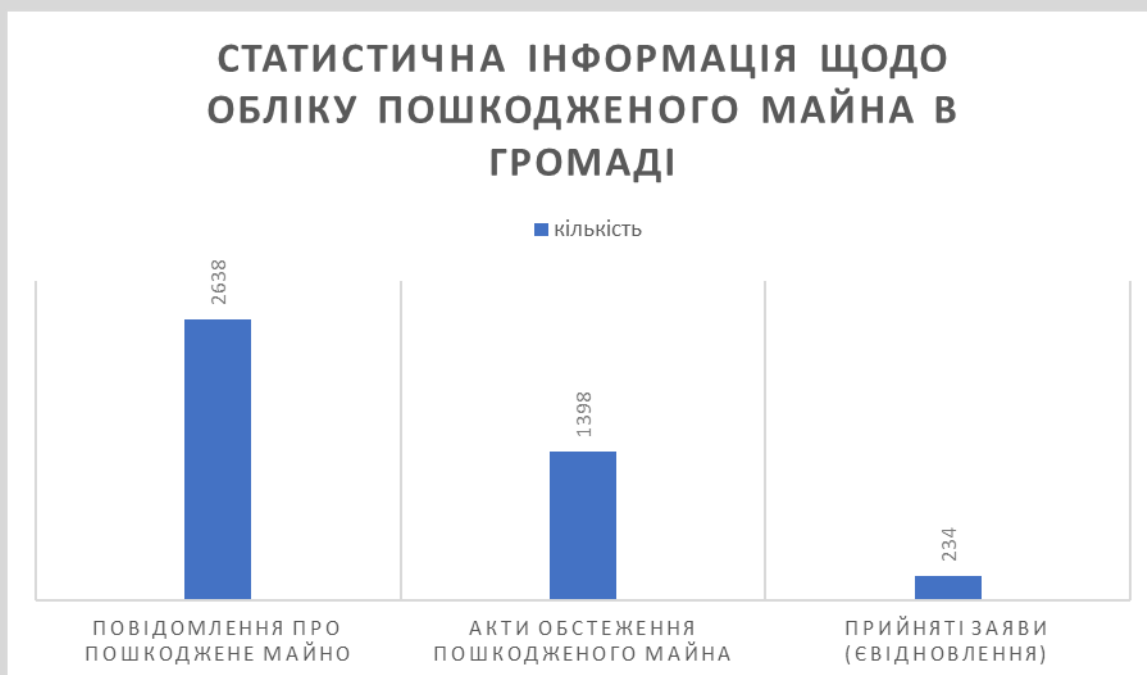
¹⁵ <https://chornobaivka-gromada.gov.ua/>

¹⁶ <https://chornobaivka-gromada.gov.ua/plan-rozvitku-22-11-50-17-03-2021/>

¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text>

комісії ввійшло сім осіб, серед яких: фахівець із цивільного захисту Чернобаївської сільської ради, керуюча справами (секретар) виконавчого комітету, начальник відділу архітектури, містобудування та ЖКГ, депутат Чернобаївської сільської ради, магістр з будівництва та цивільної інженерії, староста Киселівського старостинського округу, староста Благодатнівського старостинського округу, старший інспектор правопорядку та благоустрою.

Згідно з Програмою розвитку громади, в період з 01.01.2023 по 10.12.2023 у громаді організовано надання адміністративних послуг, що стосуються пошкодженого внаслідок бойових дій житла, а саме: отримано 2638 повідомлень про пошкоджене майно; складено 1398 актів обстеження пошкодженого майна; прийнято 234 заяв про компенсацію в межах «ЄВідновлення».

1) Відповідно до наказу начальника Чернобаївської сільської військової адміністрації від 15.05.2023 року №147 **створено комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна** внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (Листи Чернобаївської сільської військової адміністрації Херсонського району Херсонської області від 09.12.2024 року №01-20/3135 та №01-20/3136). Наказом Чернобаївської сільської військової адміністрації від 23.08.2023 року №497 **на зазначену комісію покладено повноваження з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна** внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією РФ проти України.

За час роботи комісії до її складу неодноразово вносилися зміни, і тепер до складу комісії входять: 16 осіб, серед яких є фахівці з надзвичайних ситуацій, цивільного захисту населення, містобудування, архітектури, з питань земельних відносин, будівництва та цивільної інженерії, представник правоохоронних органів, старости громад, та 4 особи, які є представниками від громадськості.

Перше засідання комісії провели 22 червня 2023 року.

З того часу (станом на 03.12.2024) за програмою «Відновлення» подано:

- **380 заяв на компенсацію за пошкоджене майно**, із них розглянуто – 357, призначено компенсацію на відновлення 211 пошкоджених будинків на суму 31 875,043 тис. грн., відмовлено – 81;
- **55 заяв на отримання сертифікатів за знищене майно**, із них розглянуто – 54, призначено компенсацію за 36 заявами на суму 53 111,542 тис. грн., відмовлено – 17. (інформація надана Чорнобаївською міською радою у відповідь на запит).

Статистика розгляду заяв свідчить про активну роботу комісії та залученість влади до проблем місцевого населення.

Утім, на цей час компенсацію за пошкоджене майно у Чорнобаївці не призначають, оскільки з липня 2023 року відповідно до наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій село включено до переліку територій, на яких ведуться бойові дії. Проте можна отримати компенсацію (житловий сертифікат) за знищене майно у Чорнобаївці.

Також у ході аналізу оприлюднених рішень про відмову в наданні компенсації за відновлення пошкодженого об'єкта встановлено, що підставою для прийняття кожного рішення є заява постраждалого про відмову в отриманні компенсації в максимальному розмірі 200 000 грн. (оскільки сума завданих збитків значно перевищує розмір компенсації).¹⁸

Окремо варто звернути увагу на село Посад-Покровське Чорнобаївської громади Херсонської області. У селі не вціліло жодного з-понад 900 будинків, адже тут проходила лінія фронту. Люди почали повертатися в село навесні 2023 року, коли їм пообіцяли, що для них зведуть нове житло. Посад-Покровське ввійшло до експериментального державного проєкту: за цією програмою планували збудувати повністю нове село. До квітня 2024 року мали бути відновлені перші 130 будинків.

На цей час тривають роботи з комплексного відновлення села у межах експериментального проєкту відновлення зруйнованих населених пунктів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 року №382.¹⁹ Замовником робіт визначено Службу відновлення та розвитку інфраструктури у Херсонській області, однак програма відбудови не реалізована. Роботи постійно переривалися та здійснювалися вкрай повільно. Місцеві органи влади пояснювали людям таку затримку відсутністю фінансування.²⁰ Окрім того, зупинення будівництва зумовили й постійні обстріли населеного пункту російськими військами та включення населеного пункту до переліку територій, на яких ведуться бойові дії.

¹⁸ <https://chornobaivka-gromada.gov.ua/rishennya-23-51-58-24-06-2023/>

¹⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/382-2023-n#Text>

²⁰ <https://espreso.tv/vidbudova-ukrainy-vidbudova-ukraini-chomu-zupinilosya-vidnovlennya-posad-pokrovskogo-na-khersonshchini-ta-shcho-robiti-lyudyam-u-tsiy-situatsii>

Фото 7. Зруйнований внаслідок бойових дій російських військ житловий будинок у с. Чернобаївка, Чернобаївська громада. Фото з власного архіву приймальні УГСПЛ у м. Херсон

3.3 Аналіз місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла

На сьогодні у громаді немає окремої місцевої програми відновлення пошкодженого житла, однак адміністрація громади не стоїть осторонь і надає допомогу в межах інших програм за рахунок місцевого бюджету. Відповідно до програми соціально-економічного та культурного розвитку Чернобаївської сільської ради, за рахунок коштів сільського бюджету Чернобаївської сільської ради придбано та передано мешканцям громади будівельні матеріали: покрівля (металопрофіль), пило- і деревоматеріали, дерево (інформація надана Чернобаївською міською радою у відповідь на запит).

Крім того, протягом 2023 року Чернобаївська територіальна громада виділила кошти з місцевого бюджету громади на суму 14 756,384 тис. грн. на відбудову майна за програмою «Пліч-о-пліч», за рахунок яких проведено ремонт 47 будинків у селах Благодатне та Киселівка Чернобаївської територіальної громади (інформація надана Чернобаївською міською радою у відповідь на запит).

Фото 8. Зруйнований внаслідок бойових дій російських військ житловий будинок у с. Посад-Покровське, Чорнобаївська громада. Фото з власного архіву приймальні УГСПЛ у м. Херсон

3.4 Аналіз впровадження гуманітарних програм відновлення житла в громаді

Ремонт приватних житлових будинків у громаді здійснюється власниками самостійно за рахунок наданої гуманітарної допомоги у вигляді будівельних матеріалів, за рахунок власних коштів та наявних програм.

Значну допомогу у відновленні пошкодженого житла громаді надано [в межах проекту «Пліч-о-пліч»](#).

Станом на 15 вересня 2023 року будівельники з Одещини здійснювали відновлювальні роботи у підшефних населених пунктах Херсонщини, які зазнали руйнувань унаслідок збройної агресії РФ.

На той час у селі Киселівка Чорнобаївської територіальної громади завершено заміну покрівлі 9 житлових будинків; у селі Благодатне Чорнобаївської територіальної громади замінено покрівлю 12 житлових будинків; у селі Новодмитрівка Великоолександрівської територіальної громади завершено роботи з монтажу покрівлі та ремонту фасаду 5 житлових будинків.

Фото 8-9. Проведення ремонтних робіт у постраждалій внаслідок російських обстрілів Чорнобаївській територіальній громаді будівельниками з Одещини в межах програми «Пліч-о-пліч». Джерело: [Одеська обласна державна адміністрація](#)

Окрім урядової програми «Пліч-о-пліч», у відбудові громади допомагають закордонні організації – надають фінанси для придбання будівельних матеріалів для будинків, які мають не тотальні пошкодження.

У ході аналізу на сторінці Чорнобаївської сільської ради в месенджері Viber-bot «Чорнобаївка офіційно» за період із 01.01.2023 року по 08.12.2024 року **виявлено точкову співпрацю органу місцевої влади з благодійними організаціями** для допомоги населенню у відновленні пошкодженого обстрілами житла:

17 березня 2023 року громада отримала благодійну допомогу у вигляді будівельних матеріалів для ремонту житлових будинків, що зазнали руйнувань унаслідок збройної агресії Російської Федерації, від Гуманітарної місії «Проліска» (ремонтні набори, до складу яких входять тарпаулін, цвяхи, саморізи, OSB лист, скотч, будівельна піна, прозорий пластик лист (плівка), дошка, брусок) та БФ «За мирне небо» (рейка, брус, мембрана).

Відповідно до пілотного **проєкту громадської організації «Молоді Ініціативні»** з міста Скадовськ на початку 2023 року жителям села Благодатне, чії будинки зазнали руйнувань унаслідок бойових дій, видавали будівельні матеріали (металопрофіль, ОСБ плити, цемент, клей-цемент) і проводили ремонтні роботи дахів.

Французька неурядова гуманітарна організація «Acted» надавала підтримку мешканцям громади виплатами грошової допомоги, пріоритетним напрямом стала допомога тим власникам, чие житло повністю або частково зруйноване. Станом на 12.04.2023 року допомогу від організації вже отримали 836 домогосподарств Чорнобаївської громади. Списки громадян, які потребують допомоги, для організації «Acted» формувалися Чорнобаївською сільською військовою адміністрацією.

Також у 2023 – 2024 роках гуманітарну допомогу у вигляді будівельних матеріалів у межах реалізації програм надання гуманітарної допомоги людям, які постраждали або змушені були переїхати через загострення збройного конфлікту на території України, мешканцям громади надавали **Міжнародна гуманітарна організація «CARE»** спільно з **БО "БФ "ССС", БФ "Янголи спасіння".**

Водночас залишається відкритим питання наявності програм надання допомоги постраждалим від російських обстрілів мешканцям громади, що діють на цей час.

3.5. Публічність і прозорість заходів з впровадження державних та місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла. Доступність інформації для мешканців

У зв'язку з постійною загрозою обстрілів у громаді дуже важливим є надання місцевими органами влади громадянам інформації, яка сприятиме в реалізації їхнього права на отримання компенсації для відновлення об'єктів нерухомого майна.

На офіційному сайті Чорнобаївської громади розміщено Інструкцію щодо порядку відновлення документів, які підтверджують право власності на нерухоме майно. Поінформованість про правильну послідовність дій є дуже важливою потребою для багатьох мешканців громади, які через втрату правовстановлюючих документів на майно не можуть оформити виплату компенсації від держави.²¹

Крім того, виявлено, що влада здійснює інформування мешканців громади щодо важливих заходів, спрямованих на реалізацію їхнього права на отримання компенсації для відновлення об'єктів нерухомого майна.

Мешканцям громади неодноразово повідомлялося про діяльність ЦНАПу Чорнобаївської сільської ради та необхідність звертатися до нього для внесення у Реєстр пошкодженого та знищеного майна об'єктів нерухомого майна, пошкоджених або знищених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

Зазначено про можливість звернення до ЦНАПу або старостинських округів для отримання відповідних консультацій.

Відповідно до інформації, наданої сільською радою, мешканцям громади всіма можливими засобами надається допомога в оформленні документів на пошкоджене майно та компенсацію. Після обстрілу населених пунктів оперативно працює група з оцінки збитків та визначення потреби у допомозі мешканцям та майну. Надаються наявні будівельні матеріали для консервації пошкоджень, фіксується інформація про власників пошкодженого майна, передається до благодійних фондів для отримання фінансової допомоги.

З огляду на зазначене, слід зауважити, що місцева влада докладает належних зусиль для співпраці та комунікації з населенням громади.

У процесі аналізу з'ясовано, що на сайті громади наявна інформація **з питань компенсації на відновлення пошкодженого майна тільки з червня по липень 2023 року**. Усього оприлюднено:

- 17 наказів комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, про затвердження відповідних рішень;

²¹ <https://chornobaivka-gromada.gov.ua/news/1685006022/>

- 55 рішень комісії про надання компенсації, відмову в наданні компенсації та зупинення розгляду заяв.

Попри це у вільному доступі не виявлено вичерпної інформації про весь обсяг наданих компенсацій з використанням електронної публічної послуги «eВідновлення», кількості рішень комісії про відмову в наданні компенсації та їх причини, звітів про впровадження місцевих та гуманітарних програм ліквідації наслідків збройної агресії РФ на території громади, результатів їх упровадження (кількість відремонтованих будинків чи профінансованих з метою ремонту й відновлення).

Фото 10. Зруйнований внаслідок бойових дій російських військ житловий будинок у с. Чернобаївка, Чернобаївська громада. Фото з власного архіву приймальні УГСПЛ у м. Херсон

Висновки

Аналіз отриманої інформації показує, що місцеві органи влади Чорнобаївської територіальної громади ведуть активну роботу з впровадження державної програми відновлення та надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна. Незважаючи на велику кількість зруйнованого майна та часті обстріли населених пунктів громади, комісія з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна докладає зусиль для своєчасного розгляду заяв. Зокрема у громаді створено інструменти реалізації програми, залучено представників громадськості до прийняття рішень щодо надання компенсацій за пошкоджене житло.

Попри те, що громада постійно перебуває під російськими обстрілами, що фактично паралізує наповненість місцевого бюджету, в програму соціального-економічного та культурного розвитку громади закладено надання першочергової допомоги мешканцям і надання наявних будівельних матеріалів для консервації пошкоджень.

Також для допомоги мешканцям громади залучають різні організації, що надають гуманітарну допомогу у вигляді будівельних матеріалів власникам повністю чи частково зруйнованого житла, але помітно несистемний характер такої допомоги. Зважаючи на інтенсивність обстрілів громади, важливим інструментом забезпечення потреб громадян є наявність і дієвість таких програм на постійній основі.

Слід зауважити, що місцеві органи влади сприяють мешканцям громади в отриманні інформації щодо використання можливостей державних та місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла: на сайті громади розміщувалися алгоритми подання заяви, перелік документів, які необхідно надати власникам пошкодженого житла або їхнім представникам для складання актів комісією з обстеження будівель і споруд, що зазнали руйнувань унаслідок збройної агресії РФ.

Влада громади доклала певних зусиль для звітування про впровадження державних і місцевих програм відновлення пошкодженого внаслідок обстрілів житла. Зокрема частково оприлюднено відповідні рішення комісії, що стосуються розгляду заяв про компенсацію за пошкоджені об'єкти нерухомого майна, але ця інформація є неповною та не оновлювалася на сайті громади від середини 2023 року; рішення комісії щодо знищеного майна не висвітлювалися.

Рекомендації

За результатами проведеного аналізу, Чорнобаївській сільській військовій адміністрації як тимчасовому державному органу влади, призначеному зокрема для забезпечення дії Конституції та законів України, гарантування безпеки і нормалізації життєдіяльності населення, недопущення гуманітарної катастрофи, рекомендовано:

- організувати розроблення постійно діючої програми допомоги постраждалим мешканцям громади та залучення громадських організацій, благодійних фондів для її реалізації;
- оприлюднювати на сайті громади статистичні дані щодо результатів роботи комісії, а саме: кількість звернень, обсяг наданих компенсацій з використанням електронної публічної послуги «ЄВідновлення», кількість рішень комісії про відмову в наданні компенсації та причини відмов;
- сприяти повному й безперешкодному доступу мешканців до інформації про реалізацію програм відновлення житла, зокрема відбудови села Посад-Покровське. Інформувати населення громади про причини зупинення будівництва та заплановані строки його завершення.